

Obljuba in obveza

Stopili smo v novo leto. Vsako izmed nas je iz starega prinesel s seboj svoje skrbi in tegobe, a tudi upe in pričakovanja, skratka vse, kar sodi v človekov vsakdan.

Če se le malo ozremo okrog nas, moramo pošteno priznati, da smo kljub vsemu lahko zadovoljni, saj nam je prihranjeno najhujše: to namreč, kar se dogaja le par sto kilometrov od nas in kar lahko dnevno pobliže spremljamo po televizijskih zaslonih. Živimo, torej, v miru in se šele po tem, kar moremo videti po televiziji ali brati v časopisih, polno zavemo, kakšna velikanska dobrina je mir.

Že zaradi tega smo lahko optimisti in začnemo novo leto z globokim prepričanjem, da se v miru morejo urediti tudi najtežavnejši in najbolj zapleteni ter kočljivi problemi. To velja tako za posameznika kot za skupnosti, tudi narodne, čeprav manjšinske, kot je naša slovenska manjšina v Italiji.

Leto, ki je pravkar za nami, je bilo za našo manjšino v nekaterih pogledih prelomno. Na deželnih volitvah v mesecu juniju smo zaradi večinskega volilnega reda izgubili svoje neodvisno slovensko predstavništvo v deželnem zboru, kjer smo bili prisotni vse od rojstva avtonomne dežele pred 30 leti. Šlo je za udarec, katerega boleče posledice še čutimo in jih bomo še dolgo.

Nekaj mesecev kasneje smo Slovenci v Italiji po poslancih in senatorjih, ki razumejo naše probleme in so tudi naši prijatelji, ponovno predložili rimskemu parlamentu zakonski predlog o zaščiti in varstvu naših temeljnih manjšinskih pravic. Naš trud za zdaj skoraj gotovo ne bo obrodil sadov, ker bo parlament v kratkem razpuščen in bodo nove volitve, naša problematika pa do tedaj gotovo ne bo predmet zanimanja. Spet bo treba torej čakati!

Žarek sonca je, hvala Bogu, zasijal na začetku lanskega decembra, ko so bile na upravnih volitvah v Trstu poražene nacionalistične, protislovenske sile in smo Slovenci, vsemu navkljub,

DRAGO LEGIŠA

Do kdaj bomo čakali slovenske televizijske oddaje?

Huda finančna kriza, ki je zajela italijansko javno radiotelevizijsko družbo RAI, nikakor ne sme postati izgovor za novo zavlačevanje z začetkom slovenskih televizijskih oddaj. Manjšina nanje čaka od leta 1975, ko jih je uvedel državni zakon ter jim zagotovil posebne dotacije predsedstva vlade. Nezakonito odlašanje z dejanskim začetkom oddaj so pristojne oblasti opravičevale zdaj s političnimi, zdaj s finančnimi, zdaj s tehničnimi razlogi, ki pa so bili vedno neprepričljivi in so govorili o tem, da ni resnične politične volje za zagotovitev temeljne pravice Slovincem v Italiji.

Kot so slovenski radijski sporedi RAI zagotovljeni s posebnimi določili in konvencijo, tako da jih kriza podjetja ne sme prizadeti, tako je zdaj že eno leto polnomočna konvencija o začetku televizijskih sporedov. Pravnih in finančnih ovir torej ni, za frekvence pa mora tako in tako poskrbeti država. Izvedba sporedov in njihovo širjenje je tehnično vprašanje. Slovenska skupnost pa jasno ponavlja, da mora oddaje pripravljati slovenski del deželnega sedeža RAI v Trstu in da morajo imeti v njih primerno težo tako informativni kot lastni kulturni in drugi sporedi.

Široke razprave in polemike o italijanskih sporedih koprške televizije so nedvomno pritegnile pozornost na načelo, da imajo manjšine pravico do televizijskih sporedov v materinem jeziku, ker je to v sodobnem svetu osnovna potreba. Pri tem pa Slovenska skupnost poziva k doslednosti tiste, ki so se v Italiji razburjali, češ da se krnijo pravice italijanske manjšine v Sloveniji na televizijskem področju, pozabljali pa so, da kljub 18 let staremu zakonu Slovenci v Italiji niso deležni ene same minute sporedov v slovensščini.

Obžalovati je treba dejstvo, da so nekateri krogi predstavili problem italijanskih sporedov koprške televizije na netočen način, ki je poglobil nesporazume. Danes je že jasno, da je koprška televizija nastala s tremi nalagami: da nudi sporede v materinščini italijanski manjšini, da nudi sporede slovenskim gledalcem na Primorskem in da skrbi tudi za povezavo s slovensko manjšino v Italiji, torej za skupni slovenski prostor. Dejansko so sporedom botrovali v preteklosti ideološki, nato pa vedno bolj komercialni razlogi. Ideološke razloge je tako v slo-

venskih kot italijanskih sporedih večkrat občutil tudi nemarksistični del slovenske manjšine v Italiji. Komercialni razlogi pa so, tako kaže, spodbudili tudi zadnje zaplete. Kot se sliši, pa se bo kljub krčenju števila ur sporeda močno povečal delež lastne proizvodnje italijanskih urednikov. Avtonomija, ki se kaže zlasti v paritetni sestavi programskega sveta za italijanske programe, ki ima pravico do veta pri imenovanju glavnega urednika in pri določanju programov, pa sploh ni bila okrnjena in je dokaj večja od funkcionalne avtonomije slovenskega dela RAI.

V razprave o koprski televiziji se je vključil tudi del slovenske manjšine v Italiji, in to ravno v času časopisnih polemik o nekaterih gospodarskih podjetjih v zamejstvu in pa nesnovanih napadov na slovensko zunanje ministrstvo in njegovo »zamejsko politiko«.

Slovenska skupnost želi poudariti, da nekaterih podjetij, dejavnosti in organizacij ne smemo enačiti z vso manjšino, kot se tudi same ne bi smele »skrivati« za manjšino. Ssk je že pred dolgimi leti podčrtala, da so nekatere ustanove, organizacije, mediji in podjetja po svojem izvoru, značaju in namenu vsemanjšinskega pomena in da je treba vsem delom manjšine zagotoviti soodločanje in sodelovanje na tem področju. Do pluralizacije je ponekod prišlo, to pa ne velja ne za gospodarsko osnovo ne za dnevni tisk. Ob poudarjanju teh načelnih izhodišč se Slo-

venska skupnost ni spuščala v kak lov za aferami, za katere se zdi, da prihajajo na dan zaradi »družinskih zdrah«, in si ne želi izničenja velikih naporov in sredstev slovenskega delovnega človeka.

Kar pa zadeva odnos matičnih oblasti do zamejstva, Slovenska skupnost že od nekdaj zagovarja trezen in iskren dialog, če prihaja do nesoglasij, ne pa posmehljivo, omalovažujoče in večkrat nepravilno obravnavo v

Iz vsebine:

- L. Detela:
Sanje o drugačnem svetu (str. 3)
D. Štoka:
Nova knjiga Marija Garjupa (str. 6)
J. Paljk:
Velicina dela Franke Ferletič (str. 6)
J. Jež:
Santin in Marin pobratima (str. 7)

časopisju. Kolikor je stranka informirana, je prišlo do sedanjega paritetnega in enakopravnega vplivanja obeh krovnih organizacij na podlagi sporazuma med obema ob prizadevanju vloge subjekta manjšinski skupnosti. Povsem negativno pa je vpletanje tako občutljive problematike v strankarsko pogojene predsodke in boje proti političnim skupinam, ki so ostale zveste Demosovemu programu demokratizacije.

Tudi letos so se po naših cerkvah zvrstili tradicionalni božični koncerti. O nekaterih poročamo v tej številki Novega lista. Posnetek D. Križmančiča je z Opčin.

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 6. januarja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Po poteh naših izseljencev; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 10.00 Mladinski oder: »Babuška«; 11.00 IZ STUDIA Z VAMI: 11.45 Okrogla miza; 12.45 Božične pesmi; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale: Dvignjena zavesa; 15.30 Mladi val; 17.00 Mi in glasba. Koncert božičnih pesmi; 18.00 Dopisnice z najbližnjega vzhoda.

■ PETEK, 7. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Dopisnice z najbližnjega vzhoda; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Marie von Thurn und Taxis: »Spomini na Rainerja Mario Rilkeja«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Poslušajmo, rišimo in pišimo!«; 14.30 Krajevne stvarnosti: Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 8. januarja ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila; 12.00 Krajevne stvarnosti: »Ta rozajanski glas« — oddaja iz Režije; 12.45 Krajevne stvarnosti: Glasnik Kanalske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Nediški zvon; 15.00 »Ena se tebi je želja spolnila« — romantični sprehodi v nepopovljivo obdobje umetnosti; 16.00 75 let po svetovni vojni; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Drago Gorup: »Kralj Matjaž« — pravljica za odrasle.

■ NEDELJA, 9. januarja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Jurček« (Pavel Golia); 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.15 Narodnozabavna glasba; 12.00 Srednjeevropski radijski obzornik; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Pekel«; 15.00 Krajevne stvarnosti; 17.00 Krajevne stvarnosti: Z naših prireditev.

■ PONEDELJEK, 10. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila; 8.10 Iz Četrtekovih srečanj: Izidor Predan; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Marie von Thurn und Taxis: »Spomini na Rainerja Mario Rilkeja«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nagradna abeceda — radijska kviz oddaja za otroke; 15.10 Panta rei; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Brezposelnost v svetu.

■ TOREK, 11. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Marie von Thurn und Taxis: »Spomini na Rainerja Mario Rilkeja«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Vices«.

■ SREDA, 12. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Srednjeevropski radijski obzornik; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Marie von Thurn und Taxis: »Spomini na Rainerja Mario Rilkeja«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Literarne podobe: Šest sodobnih tržaških pesnikov.

Predsednik Ciampi in nezaupnica njegovi vladi

Sredi prihodnjega tedna bi italijanski parlament moral razpravljati o nezaupnici vladi ministrskega predsednika Ciampija. Ta pa je vse prehitel in imel še ta teden vrsto pogovorov s predstavniki strank, zastopanih v obeh vejah parlamenta. Predsednik želi namreč sam ugotoviti, ali njegova vlada še uživa zaupanje parlamentarnih skupin, ki so jo bile podprle pred petimi meseci. Od poteka teh posvetov bo odvisno, če bo Ciampi sploh čakal na razpravo o nezaupnici, saj se utegne zgoditi, da bo sam prej odstopil.

Marsikateremu političnemu opazovalcu sploh ni jasno, zakaj je radikalec Pannella dal pobudo za vložitev resolucije o nezaupnici, ki jo je podpisalo kakih 300 poslancev in senatorjev. Znano je, da Pannella odločno zagovarja legitimnost sedanjega parlamenta, četudi ima dobra tretjina njegovih članov opravka s sodno oblastjo. Njegovo resolucijo so podpisali predvsem tisti parlamentarci, ki se imajo zahvaliti le imuniteti, če še niso za zapahi.

Ciampijeva ali katerakoli druga vlada pa ima že tako prav malo življenja pred seboj. Predsednik republike je namreč tudi v svoji novoletni poslanici dal jasno razumeti, da je trdno odločen razpustiti sedanji parlament, čemur bo sledil razpis predčasnih državnoborskih volitev. Natančnega datuma volitev sicer ni omenil, vendar se v političnih krogih govori o 10. aprilu kot dnevu, ki bi bil primeren za volitve.

Za takšno preizkušnjo je tudi že vse pripravljeno: odobrena sta bila finančni zakon in državni proračun in so bila določena volilna okrožja kot predvideva novi volilni zakon. Prav zaradi slednjega, ki je povečini večinski, (75 odstotkov poslancev in senatorjev bo izvoljenih po tem volilnem redu) je treba pričakovati v Italiji korenite spremembe. S političnega prizorišča bodo gotovo izginile predvsem manjše politične stranke in bo po vsej verjetnosti prišlo do oblikovanja širših političnih zavezništev; nekateri celo napovedujejo rojstvo bipolarnega ali dvopolnega političnega sistema, ki naj omogoči in zajamči predvsem menjavo vlad. Ti naj bi bili alternativni druga drugi, v smislu, da bi ena bila na oblasti, druga pa v opoziciji, in obratno.

Do tega trenutka se zdi še najbolj jasen položaj na levi. Demokratična stranka levice ima, kot kaže, precejšnjo povezovalno moč in nadaljuje s svojimi prizadevanji za oblikovanje širokega levega zavezništva, ki bi bilo resen kandidat za zmago na bližnjih volitvah. Nekateri takemu zavezništvu očitajo, da pravzaprav nastopa z izrazito konservativnim programom, medtem ko bi se spodobilo, da bi zavzemalo jasna stališča tudi na področju socialnih pravic.

Na desnici, ki naj bi predstavljala alternativo levi, vlada do tega trenutka velikanska zmeda. Misovsko gibanje je sicer na zadnjih upravnih volitvah bilo najmočnejša stranka v Rimu in Ne-

aplju, a je njegovo jedro še vedno izrazito fašistično in zato že vnaprej obsojeno na neuspeh. PSI je zaradi znanih škandalov takorekoč že izginil s političnega prizorišča, Krščanska demokracija pa je razbita vsaj na dva dela, ki se bijeta med seboj, poleg tega je treba upoštevati dejstvo, da so še v teku kazenske preiskave in obravnave proti številnim njenim predstavnikom, osumljenih oziroma obtoženih kaznivih dejanj, predvsem korupcije, izsiljevanja, zlorabe oblasti in podobno.

Ostajata dva posameznika: televizijski mogotec Berlusconi in krščanskodemokratski disident Segni. Oba se zavzemata za oblikovanje sredinskega zavezništva. To naj bi tekmovalo na volitvah z levice in bi bilo resen kandidat za zmago. Čas pa teče in so volitve vedno bliže.

D.L.

Obljuba in obveza

▀▀▀▀▀▀
dobili predstavništvo v mestnem svetu. Zmagale so, sicer tesno, tudi sile, ki nam niso neprijazne in s katerimi bomo, vsaj tako upamo, lahko sodelovali v svoji in skupno korist.

Nič nam seveda tudi odslej ne bo darovanega, za vse se bomo morali, kot doslej, krepko bojevati. Takšen je namreč zakon življenja, ki bo veljal tudi v letu, ki se je komaj začelo. Prispevek našega lista gotovo ne bo manjkal. To je naša obljava in hkrati obveza.

Na kongresu Union Valdôtaine

Nedavno je v turističnem središču Saint-Vincent v Dolini Aosta, potekal nacionalni kongres manjšinske stranke Union Valdôtaine, ki pa je v tej deželi večinska. Tema kongresa je bila »Vers le fédéralisme«, t.j. federalizmu naproti. Znano je, da ima ta politična organizacija francosko govoreče skupnosti iz Aoste dolgoletno federalistično tradicijo, ki jo je že proti koncu druge svetovne vojne zagovarjal njen voditelj in ideolog Emile Chanoux, sam tudi žrtev fašizma. In prav ta ideja je danes zelo aktualna v italijanski politični debati, saj jo razne politične sile močno vihtijo, čeprav ne vse v enakem smislu. Mimo tega je ta misel izražena tudi v znani Listini iz Chivassa iz leta 1943, ko so predstavniki manjšinskih in avtonomističnih skupnosti iz alpskega loka podpisali zna-

no resolucijo za pravice manjšin. Zato je tudi ob kongresu imela petdesetletnica tega dokumenta širok odmev s posebno proslavo v prostorih deželne sveta Doline Aosta.

V okviru prej navedenih idej in razprav se je torej odvijal kongres valdostanske stranke. Zadnji dan kongresa, v nedeljo, 19. decembra, so bili na vrsti tudi nastopi oz. pozdravi predstavnikov manjšinskih strank v Italiji in Evropi. Med njimi so bili zastopniki okcitanske, savojske, korziške, flamske in drugih manjšin. Slovensko manjšino je predstavljala Slovenska skupnost, ki že dolga leta od prvih evropskih volitev leta 1979 aktivno sodeluje s to manjšinsko politično silo in drugimi podobnimi v Italiji, kot so npr. še furlanske ali južnotirolske.

V imenu Ssk je prinesel pozdrav deželni podtajnik Andrej Bratuž, ki je med drugim podčrtal skupne cilje in ideale obeh strank in manjšin. Zavzel se je za skupno sodelovanje na bližnjih evropskih volitvah, saj mora manjšinska povezava spet pokazati vso svojo veljavnost. Nadalje je slovenski predstavnik spomnil na vlogo republike Slovenije v sedanjem procesu evropske integracije in izrazil upanje, da bi kmalu prišla v Evropsko unijo. Bratuž se je tudi zahvalil valdostanskim parlamentarcem za pomoč in aktivno prisotnost v zaganjanju naših odprtih vprašanj v rimskem parlamentu.

Kongres Union Valdôtaine je tudi izvolil novo vodstvo stranke. Za predsednika je bil že tretjič izvoljen Alexis Bétemps, politični tajnik pa je postal Charles Perrin.

Lev Detela *Sanje o drugačnem svetu*

Sanjal sem drugačno novo leto. Sanjal sem, da so si Evropejec in Afričan, Amerikanec in Azijec vzajemno delili kruh ob mizi pravičnosti.

Bile so lepe sanje, ko sem videl, da so na isti dan novega leta vse vlade svetá razpustile vojske in za vse večne čase upokojile generale in oficirje.

Sanjal sem, da so povsod po svetu brez slepilne zvižčnosti s ponotranjenim veseljem uničili zadnje zaloge orožja, vse puške, topove, bombe in granate. Prav tako sem v sanjah videl, da so dokončno razstrelili celotno zalogo atomskih in vodikovih bomb, odpravili biološko orožje in dejansko uničili vse skrivne specialne rušilne sisteme.

Sanjal sem, da so se pri organizaciji resnično pobratenih, združenih in istočasno suverenih narodov zbrali državniki in na svečan in dostojanstven način razglasili, da je dokončno nastopila doba mirú, vzajemnega sodelovanja in zaupanja na osnovi popolne enakopravnosti vseh in vsakogar.

Sanjal sem, da si je vsa mladina sveta zavihala rokave in v hudih in neumnih bojih do tal porušeno Bosno skupaj s spokorjenimi domačimi prenapetosti iz minulih krvavih dni spremenila v cvetoči vrt blagostanja na podlagi miru in ljubezni do bližnjega — brez ozira na njegovo narodnost, veroizpoved ali prepričanje.

Sanjal sem, da so že mesece ali leta sprti zakonci spet spregovorili med seboj, zavedajoč se skupnih nalog in ciljev pri vzgoji novega rodu.

Bile so lepe sanje o svetu, v katerem so se ljudje dokončno zblížali in je zavladovalo obdobje zaupanja.

Sanjal sem, da je na Zemlji spet tako kot na prapočetku. Da na vzhodnih vratih ni ne ključavnice in ne zaphov ali verig, temveč so gostoljubno odprta na stežaj, da se mimoidoči lačni in žejni v imenu zakonov ljubezni in usmiljenja brez zadržkov in zadreg nasitijo in napojijo pri skupni mizi.

Sanjal sem o odprtem svetu brez ograj, kjer so za bolne, ostarele ali šibke izbrana častna mesta zaščite in dobrotelnosti.

Sanjal sem o svetu brez napuha in sovraštva, v katerem sprava, edinost ali vzajemnost niso prazne besede.

Bil sem srečen, ko sem sanjal te popolnoma nesmiselne sanje. Sanje o sreči svetá. Skozi na pol zaprte oči sem videl nežno bleščavo zvezd na nebu, mesec je stal visoko nad temnimi, ponosnimi smrekami, pokrajina je vsa tiha in spokojna čakala na novi čas.

Sanjal sem, da je svet spet v redu, da je družba našla ravnotežje. Toleranca, zaupanje, mir so postale vrednote, ki jih spoštujemo kot najvažnejše človekove prvine.

Bile so lepe sanje. Sanjal sem, da se je končno začela nova doba človeštva, v kateri se spoštujejo in uveljavljajo načela evropske in svetovne civilizacije, na katerih smo zgradili na videz imenitno stavbo, ki ji pravimo omika in kultura.

Sanjal sem, da se je z neznansko hitrostjo že dodobra približalo leto 2000 našega načina štetja in rojstva novih človekovih vrednot ljubezni in usmiljenja, ki jih je oznanil v revnem betlehemskega hlevčka rojeni Jezus Kristus.

Odprl sem oči, ker me je prebudilo pokanje raket in bengalskega ognja. Vse zvezde so se skrile v umetni luči norega slavlja.

Nad strehami mesta se je dvigal lahčen bel dim ugašajoče pirotehnike, izstrelki so zlovesče žvižgali nad balkoni in strehami. Vsi psi in mački mesta so se na moč vznemirili.

Jaz pa sem se razžalostil, ker sem moral pomisliti na resnični ogenj iz pušk in topov v nekem drugem mestu in neki drugi, a bližnji, le nekaj ur vožnje z avtom oddaljeni deželi. Tam ne potrebujejo bengalskega ognja, ker njihova mesta in vasi gore v krutem dejanskem ognju nesmiselnih in najbolj barbarskih obračunavanj med ljudmi, ki v končni potezi ne ponujajo nikomur ničesar dobrega. In medtem ko padajo bombe na ta bližnja, a v svetu pozabljena mesta in vasi, ter motijo naš obešenjaški raketni humor ob novem letu, sem dokončno odprl oči.

Zavedal sem se, da sem vse lépo in dobro le sanjal. In čeprav sem le sanjal, sem vendarle sanjal o daljnji ali bližnji resničnosti, ki bi bila, ko bi imeli čista in odprta srca, uresničljiva. Zato na dnu nemogočih sanj ob novem letu tli upanje za naprej. Zato je možno, da sanje nekoč postanejo resnica.

Pismo uredništvu

O reformi in avtonomiji šole

Že več tednov nenehno beremo o reformi šole, o njeni avtonomiji in drugih problemih z njo povezanih, o šolskih stvarkah, okupacijah šol in množičnih manifestacij dijakov po celotnem državnem ozemlju. V morju člankov o šolski problematiki ni manjkalo takih, ki so se trezno lotili analize trenutnega stanja in ugotavljanja reformnih možnosti ali ustreznosti radikalnih sprememb, ki jim gremo naproti. Že samo dejstvo, da je vlada izdelala osnutek finančnega zakona, ki radikalno posega na šolsko področje — prav v času hude gospodarske in institucionalne krize vzbuja nemalo dvomov in pomislekov, saj je spiritus agens vsega postopka pravzaprav vsiljena potreba po stabilizaciji državnega sistema in njenih organov prej kot resnična želja po korenitem izboljšanju vzgojno izobraževalnega procesa. Da so v iskrenost najvišjih državnih organov in seveda ministrstva za šolstvo podvomili marsikateri, med temi tudi dijaki sami, ne more vzbujati posebnega presenečenja, saj je tudi ta širokopotezna preosnova šolstva (ki naj bi jo izvedli po hitrem postopku) uvrščena med že številne varčevalne posege v javnem sektorju. K že izrazito omejevalnim ukrepom naj bi se tako pridružila še tako imenovana avtonomija šole, kar se sicer zelo lepo sliši, še posebno za nas Slovence (ki je še nimamo, čeprav smo zanjo že zdavnaj prosili), seveda če bi jo osnutek

finančnega zakona tudi izrecno omejnjal!

Zaradi pomanjkljive obrazložitve, utemeljitve predloženih reform in upravičenega nezaupanja ministrstvu za šolstvo (pa tudi zaradi nevzdržne situacije v nekaterih šolskih okrožjih) je prišlo te dni do množičnega protesta šolske populacije, ki je imel kot glavni cilj preprečitev sprejetja zakona o privatizaciji šole (kar pa se očitno ni posrečilo!). Ne bom se tu spuščal v analizo pozitivnih in kot zglede predvsem negativnih posledic neke hipotetične uresnitve privatizacije šole, o tem je bilo zadnje dni veliko napisanega (velika verjetnost je, da bi bile kot posledica tega ukrepa nekatere šole bolj privilegirane, usmerjene v določeno specializacijo, ki bi jo vsiljevala podjetja, krajevne ustanove in zasebniki — ti bi seveda tudi šolo finančno podpirali — drugi šolski zavodi, manj zanimivi, pa bi postali nekako drugorazredni), gre mi predvsem za to, da se mimo upravičenosti manifestacije zamislim nad določenimi oblikami in načini protestiranja nekaterih naših dijakov, ki so s svojimi gesli in napisi pokazali predvsem dobršno mero neuglajenosti, neprimernosti in nezrelosti. V mislih imam napis, s katerim so se v Trstu predstavili dijaki goriškega zavoda Ivan Cankar, ki se je dobesedno glasil: »Jervolino, Bog odpušča, mi ne!« Menim, da se o (ne)ustreznosti tega napisa, s katerim so se naši dijaki ponašali po tržaških ulicah, velja zamisliti in to brez kakršnih koli ideoloških predpostavk. Pustimo očitno neustreznost zaradi neprimerne uporabljanja božjega imena (Boga) v take namene! Kaj pomeni odpuščati? Ali se dijaki zavedajo pomena te besede? Dijake bi morali ne glede na versko pripadnost učiti strpnosti in sprejemljivosti drugačnih in drugače mislečih, predvsem pa, da se ne bi učili gojiti sovraštva in zamer! Čudno se zdi, da se poleg številnih bralcev Primorskega dnevnika, ki so se podobno kot jaz zgražali ob tem napisu, ni našel tudi pri uredništvu našega dnevnika kak posameznik, ki bi preprečil objavo zloglasnega napisa (in to celo na prvi strani) in s tem dijakom prihranil divulgacijo njihove nerodnosti — ravno obratno: poročevalka našega dnevnika izraža v svojem članku neprikrito odobravanje, saj omenjeni napis citira in to kot edinega izmed številnih! Rečeno je bilo tudi, da je bil protest vse prej kot politično obarvan: če je tako, potem smo lahko zadovoljni, saj ni dolgo od tega, kar so dijaki neutrudno stavkali in protestirali proti Zalivski vojni, ko pa je šlo za napad na Slovenijo in kasneje na Hrvaško in Bosno, niso kazali za to kakšne posebne prizadetosti...

Adrijan Pahor

Milena Merlak

Novoletno dete

*Stojim ob zibelki novorojenega leta,
stiskam ročico, ki je stara komaj en dan.*

Drobna je in je preveč stisniti ne smem.

Gledam to srečno, zdravo Novo leto,

ki v zibelki z imenom JANUAR leži

kot skrivnostno bitje, ki ima dvanajst imen;

vsak mesec staro ime izgubi in novo pridobi.

Smehljam se detetu, da bi nam bilo naklonjeno,

ko se bo našemljeno smejal pustni FEBRUAR,

pa tudi ko mu bo ime MAREC — predpomladanski vihar —

dokler se ne preimenuje v APRIL, ki ni ne divji ne mil.

Kadar mine četrti mlaj, je detetu že ime sončni MAJ,

zapeljivo se smehlja, ne da bi vedelo zakaj.

Kmalu cvetje odcvete, hitro je maju JUNIJ ime.

Po kresni noči že prva zrela semena

v poletno toplih rokah JULIJA leže.

Toda cesar poletja se imenuje AVGUST,

ki nosi sonce kot krono na razgretih laseh.

Ko se poslovi, mu jesen ime SEPTEMBER podeli.

Novi cesar hoče biti bolj radodaren in dober,

s sadeži obloženi podaniki ga kličejo zlati OKTOBER.

Sprašujem ga, kaj nam konec leta prinaša,

dočakamo novo leto, kakšna bo usoda naša?

A novoletno dete, staro že deset mesecev ne odgovori.

Prigovarjam mu, naj nam bo še naprej naklonjeno.

Ne le kot cvetoči maj, kresni junij in zreli september,

temveč tudi kot sivi NOVEMBER in zadnji DECEMBER.

15-letnica zborov Vesela pomlad | Odšel je duhovnik Lojze Zupančič

Posnetek s koncerta ob 15-letnici zborov Vesela pomlad (foto D. Križmančič)

Zbori Vesela pomlad z Opčin so na božični dan proslavili 15 let vztrajnega dela, vaj, nastopov, gostovanj in uspehov. Za to priložnost so priredili slavnosten koncert, ki se ga je udeležilo kakih osemdeset mladih pevcev, od najmanjših do članov mladinskega mešanega pevskega zbora. Za uvod so pevcu pod vodstvom svojega zborovodje in sploh ustanovitelja zborov Vesela pomlad Franca Pohajača zapele Svečano pesem, prerez delovanja openskih zborov pa je podala Marija Danev. Lepo petje sta dopolnjevala

Marko Feri (kitara) in David Lenisa (klavir), točke večera pa je povezovala Nataša Sosič Fabjan.

Posebno slavnosten je bil trenutek, ko so pred publiko prvič zapele najmlajše moči zborov Vesela pomlad, otroci, ki šele stopajo na pot glasbe. Prav oni dajejo trdno osnovo upanju, da se bo tradicija openskih zborov nadaljevala.

Na slavnostnem večeru so podelili tudi bronaste Gallusove značke najvztrajnejšim pevcem za 15-letno zvestobo, Franc Pohajač pa je za svoje dolgoletno uspešno delo dobil zlato Gallusovo značko in listino. Priznanje je povsem zaslužen, saj brez njega zborov Vesela pomlad ne bi bilo. Ob obletnici je izšla tudi brošura, ki izčrpno prikazuje delovanje mladih openskih pevcev v teh 15. letih. Izid je omogočila Hranilnica in posojilnica z Opčin.

Razstava Žerjalovih kraških podob

Na sedežu devinskih zborov so v ponedeljek, 20. decembra, odprli razstavo desetih laviranih risb tržaškega slikarja Edija Žerjala. Kot sam naslov »Sanje o Krasu« pove, gre za dela, ki prikazujejo Kras, a to ni kraška motivika, kot smo je bili vajeni pri Žerjalu grafiku. To je drugačen, barvno in stilsko drugačen Kras. Pokrajina je marsikdaj le nakazana, kot zavita v neko daljno meglico, ki le nakaže obrise, tako da oko bolj zasluti kot vidi in prepozna obronke kraških gričev, njive pod vasjo, grižo in pod njo morsko planjavo razžarjeno od sonca, zasneženo in od burje preprihano ogrado, vrtinec burje v grmovju, kraški zidici in druge utrinke, ki jih lahko vidimo med sprehodom po Krasu.

Tehnika laviranja risbe omogoča Žerjalu, da lahko s akvarelnimi barvami in raznobarnimi tuši ustvarja hitro, obenem pa ohrani neko tehnično in stilno sporočilnost, ki je je bil vajen, ko se je z veliko zavzetostjo in natančnostjo posvečal grafiki. Gre torej za novo poglavje v ustvarjanju Edija Žerjala. Glede na izrazne možnosti lahko pričakujemo še nove imenitne cikluse risb, ki gotovo nagovorijo obiskovalca Žerjalove razstave.

Tudi razstavni prostor, se pravi sedež devinskih zborov, zasluži besedo pozornosti. Gre za prostor, ki bi ga morali še bolj ovrednotiti in izkoristiti prav za podobne razstave še zlasti domačih likovnih ustvarjalcev.

M.T.

Umetniške fotografije Darka Bradassija

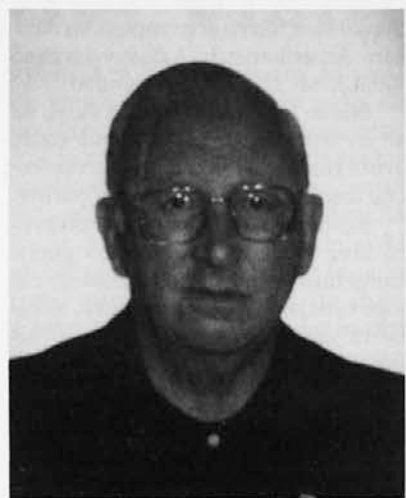

Konec prejšnjega meseca se je v tržaški galeriji Le Caveau v Ul. Sv. Frančiška v Trstu zaključila razstava umetniških fotografij našega sodelavca Darka Bradassija. Njegovi posnetki na temo: »Biseri v ledu« so vzbudili veliko pozornosti tudi pri priznanih kririki, ki so skoraj enoglasno izredno pozitivno ocenili posnetke. Tema, ki se je mladi avtor lotil, je originalna, nenavadna in estetsko izredno učinkovita — v svoj fotografski objektiv je namreč ujel zanimive detajle ter igre luči in barv, ki se pojavljajo v zaledenelih pokrajinah. Na sliki: (foto D. Križmančič) Darko Bradassija med otvoritvijo svoje razstave.

Za mnoge nenadomestljivi in dragi prijatelj, brat, za dijake in skavte priljubljen vzgojitelj in sogovornik g. Lojze Zupančič, ki je bil več let župnik v Grljanu pri Trstu, je v četrtek, 23. decembra, umrl v katarinški bolnici. Dva tedna prej so ga operirali na srcu v Veroni. G. Zupančič je bil star 66 let, po duhu pa je bil veliko mlajši, saj se je znal približati mlademu človeku in se živeti vanj. Vedno je dal prednost dialogu, znal je poslušati, sprejemal je ugovore in nanje odgovarjal ne kot učitelj, ampak kot sogovornik, kot »enak enakemu«, tudi če je govoril s svojimi dijaki. Pravo besedo je znal najti tudi za neverujoče, svoje vere jim ni vsiljeval, ampak jim jo je le prijateljsko skušal približati.

Pokojni Lojze Zupančič se je rodil leta 1927 pri Sv. Ivanu v Trstu. V duhovnika je bil posvečen leta 1951. Najprej je šel za kaplana v Škedenj, nato v Bazovico. V 60. letih je postal župnik in je nekaj let služboval v Boljuncu, nato je bil od leta 1968 do 1984 v Barkovljah, kot zadnje pa je prevzel župnijo v Grljanu. Poleg svoje dušne pastirske službe je g. Zupančič opravljal še veliko dela za slovenske vernike in predvsem za mlade. Skupaj s prof. Bercetom je pred 40 leti ustanovil organizacijo slovenskih skavtov. Bil je tudi kancler na škofiji, predsedoval je škofijski komisiji za ekumenizem in dialog med krščanskimi verami, poleg tega pa je skoraj 40 let poučeval verouk na slovenskih in italijanskih šolah.

Od g. Zupančiča so se zadnjič poslovili v grljanski cerkvi svojci in prijatelji, tržaški škof Bellomi, pred-

stavniki drugih veroizpovedi in veliko mladih, njegovi bivši učenci in skavti, ki ga bodo še dolgo ohranili v spominu kot odprtega in razumevaločega učitelja, vedno pripravljenega, da prisluhne njihovim težavam.

Svojcem in vsem, ki so ga imeli radi, izreka iskreno sožalje tudi naš list.

Pri Sv. Ivanu prvi božični koncert

Niz božičnih koncertov se je letos začel v petek, 17. decembra, pri Sv. Ivanu v Trstu. Zbor »Jacobus Gallus«, ki ga vodi Stojan Kuret, je tudi letos priredil božično zborovsko revijo, na kateri so nastopili še zbor »Primorsko« iz Mačkolj, ki ga vodi Anton Baloh, in mešani zbor »S. Maria Maggiore« iz Trsta, ki je nastopil pod vodstvom Marca Podde. Koncert bi sicer moral biti v svetoivanski cerkvi, a so ga nato prenesli v dvorano Marijinega doma. Pomembno je tudi, da je trgovina s Pohoštvo Korsič prispevala k uresničitvi tega koncerta. Pred polno dvorano je kot prvi nastopil mešani zbor »S. Maria Maggiore«, ki je predstavil zanimiv spored Monteverdijevih motetov na adventno in božično tematiko ter nekaj črnskih duhovnih pesmi. Stilno torej dokaj različen, a zato še bolj zanimiv spored.

Zbor »Primorsko« je sicer tudi zapel črnsko duhovno, drugače pa je izbral bolj posveten spored, sicer uglašen na milino božičnega časa.

Mešani zbor »Jacobus Gallus« je svoj nastop začel s kolednicami, ki jih je za zbor priredil Edi Gašperšič, izvedli so nato dve ljudski v priredbi Pavleta Merkušja in Ubalda Vrabca ter dve skladbi Brede Ščekove, katere stoletnico rojstva smo se spominjali v pravkar minulem letu. Koncert so končali z Vrabčevo priredbo Gruberjeve Svete noči. Zbor je tudi tokrat dokazal, da je odličen interpret, ki skrbno razvija glasbeni stavek in pozorno sledi volji dirigenta. Glede Stojana Kureta pa smo pred kratkim izvedeli, da je bil to žal zadnji njegov nastop s tem zborom. Upati je, da bo svoje veliko znanje in občutljivost še lahko razdajal med zbori v zamejstvu.

34 let vztrajnega dela odbojarskega društva Bor

Odbojarsko društvo Bor deluje že 34 let, vendar mu kljub temu ni zmanjkalo delovne moči in navdušenja. V tem obdobju so društvo vodili in pri njem delovali številni odborniki, trenerji, igralci in vsi so po svojih močeh prispevali k rasti društva. Ženska ekipa je v 60. letih dosegla celo zavidljivo A ligo, fantje pa so bili v B ligi. Danes so razmere težje, saj se zaradi preskromnih sredstev ni več mogoče postaviti ob bok društvom in

ekipam, ki se s športom profesionalno ukvarjajo.

Zaradi tega je odbojarsko društvo Bor začelo posvečati največjo pozornost predvsem mladim s ciljem, da bi v naši sredini vzgojili čimveč kvalitetnih športnikov. Rezultati, ki jih je društvo doseglo v zadnjih letih, dokazujejo, da je bila izbira prava. V članski C1 ligi igra letos zelo mlada ekipa igralcev, ki prihajajo prav iz Borovih vrst.

V nedeljo, 9. januarja, ob 17. uri
bo v nabrežinski cerkvi vsakoletni

KONCERT BOŽIČNIH PESMI

Nastopa fantovski oktet Dornberk

Obenem obveščamo, da se do 16. januarja nadaljuje tradicionalna razstava božičnih motivov in jaslíc v župnijski dvorani, vsak dan od 15. do 18.30.

Janeza Martinčevega ni več

Po daljši bolezni je na Štefanovo mirno odšel najstarejši Nabrežinec, bivši avstroogrski vojak, zadnji pravi ribič Janez Gruden — Martinčev. Že kot otrok je bil navezan na morje, ki mu je pomenilo življenje v pravem pomenu besede, čeprav mu je v mladih letih morski vihar ugrabil brata in očeta, ko sta se s svojo barko odpravila na nočno ribarjenje. Mladi Janez je kot večina domačinov delal v kamnolomih in na skromni kmetiji, obenem pa stalno zahajal v Breg, kjer je s svojo »ščifo« polagal mreže in jih drugo jutro z običajno skromnim vlovom iz vlekel iz morja.

Spominjam se ga, ko smo otroci zahajali v Breg na kopanje in smo se vsi pri njem počutili kot doma, bodisi v njegovem »kazunu«, kamor smo se zatekali ob nenadnem dežju, ali na njegovi barki, od koder te nikoli ni nagnal, kot so to storili drugi ribiči, še več, občasno je dovolil, da smo mulci šli z njim pobrati ali spustiti mreže. Dvakrat na dan si ga redno ob vsakem vremenu, v vseh letnih časih, videl, kako je s košaro pod pazduho z lahkoto korakal proti morju. Nad 350 stopnic v vsako smer je premagoval z enakomernim korakom treniranega športnika; bil pa je le skromen ribič, skrben družinski oče, ki je vzredil in vzgojil številno družino. Ivo, Dušan (uveljavljen zdravnik), Ladi in Antek poleg prerano preminulega Avgusta so mu bili v ponos in njihova navezanost na očeta se je kazala v njegovi vedno odprti hiši, ki je do konca ostala dom vseh: otrok, vnukov in končno prijazno zavetišče vseh nas, Nabrežincev.

Vsakdo, ki je prišel mimo Martinčeve hiše, je pri Janezku (kot smo mu pravili) našel prijazno besedo, kozarec pristnega vina in največkrat tudi kaj za pod zob. Skromna hiša, kjer dolga leta gotovo ni bilo izobilja, je bila

zgod slovenske in kmečke gostoljubnosti. Pravi vaški praznik je bilo vsakoletno snidenje ob sv. Roku, vaškem zavetniku, ko smo se po procesiji zbrali pri Janezu in si ob domačem prigrizku in kozarcu voščili vse dobro. Zadnjič nas je vse skupaj pozdravil skoro petindevdesetletni Janez lanskega avgusta. Poznalo se mu je, da ga je bolezen dodobra zdelala, čeprav se s tem ni hotel sprijazniti in je hotel vsakega posebej pozdraviti. Danes Janeza ni več, velika množica domačinov se je od njega poslovila zadnji torek v preteklem letu. Tistim, ki smo bili z doma, ko smo zvedeli za tih odhod te stare nabrežinske korenine, je bilo težko, kot da bi odšel kos nas samih. Odšel je resnično kos Nabrežine, tiste prave, tiste naše, kraške Nabrežine!

Zbogom nunc Janez, počivajte v miru. Sorodnikom iskreno sožalje.

Antek

Janez Gruden med praznovanjem sv. Roka leta 1992

Dobrodelni koncert božičnih pesmi v Devinu

Devinski pevski zbori že tradicionalno prirejajo na praznik sv. Štefana koncert božičnih pesmi. Navadno so ti koncerti bili v župni cerkvi v Štivanu, ker pa to cerkev letos obnavljajo, so Otroški zbor Ladjica, Dekliški zbor Devin in Fantje izpod Grmade letošnji koncert priredili v Devinu. Cerkev je bila nabito polna in organizatorji so izkupiček namenili popravilu štivanskih cerkvenih oken. Koncert v Devinu ni bil le zborovski dogodek, saj je petje zborov spremljalo predvajanje diapozitivov znanega fotografa Janka Kovačiča, ki je iz svoje bogate zbirke izbral nekaj posnetkov prejšnjih koncertov, zimskih paiza-

Harejevo priredbo Sicherlove »Podati hočem ti srce«.

Sledil je nastop otroškega zbora Ladjica. V spomin na lani umrlo pesnico in vzgojiteljico Ljubko Šorli je zapel božično zgodbo »Prav lepo je nočoj nebo«, ki jo je uglasbil skladatelj Jože Trošt. Skladba je napisana za dvo in troglasno otroško petje ter precej zahtevno orgelsko spremljavo. Igrala je Barbara Corbato, dirigirala pa Olga Tavčar.

»Dekliški zbor Devin (vodi ga Herman Antonič), je svoj nastop začel z ljudsko v Kramolčevi priredbi »Prečudna je nocojšnja noč« in nato zapel pesem »V božični noči«, ki ji je bese-

Otroški zbor Ladjica pod vodstvom Olge Tavčar med nastopom v štivanski župni cerkvi (foto S. Ferrari)

žev Devina, nekaj božičnih tem in vrsto zelo posrečenih posnetkov narave in predvsem cvetja ter grlic in štokrlje.

Koncert so uvedli »Fantje izpod Grmade«. Pod vodstvom Iva Kralja in ob orgelski spremljavi Hermana Antoniča so zapeli pet pesmi. Tri so izbrali iz zbirke Jubilate Deo, ki jo je leta 1931 uredil Vinko Vodopivec. Zapeli so še Cudermanovo »Blaženo noč« in

dilo napisala predsednica dekliškega zbora Katerina Legiša, uglasbil pa Hilarij Lavrenčič. Zapel je nato še pet tradicionalnih angleških božičnih pesmi, kar je vzbudilo zanimanje med občinstvom. Tudi petje dekliškega in nato mešanega zbora je spremljala Barbara Corbato.

Kot je že navada, je koncert božičnih pesmi zaključil združeni zbor obeh odraslih zborov. Pod vodstvom Hermana Antoniča je ta mešani sestoj podal pet pesmi. Ob Vrabčevi priredbi ljudske »Eno novo pošto«, je med občinstvom vzbudila zanimanje Schnabelova pesem »Pohitimo tjakaj v Betlehem« za enoglasno moško petje in zanimivo, praznično živahno žensko dvoglasje, kar daje skladbi posebno učinkovitost. Ostale skladbe so bile znane in zelo priljubljene božične pesmi Tončeva »Radujte vsi krogi se zemlje«, Cvekova »Pastirci iz spanja vstanite nocoj« in Riharjeva »Zveličar nam je rojen«. Na koncu pa je vsa cerkev zapela »Sveto noč«.

Spored je povezoval Gregor Perrot, med koncertom pa je minorit p. Janko Hajšek, ki od konca oktobra pomaga pri pastoralnem delu v devinski župniji, v priložnostni misli spregovoril o pomenu božičnih praznikov in letu družine, ki se pravkar začena.

Velicina dela Franke Ferletič

Zelo težko je pisati o ljudeh, ki so odšli od tega sveta, so ti bili veliki prijatelji in so zato s smrtjo pustili v tebi velikansko praznino, katere ne zapolni niti še tako lep spomin. Pravijo, da smo si ljudje na zemlji samo po smrti enaki in to je ena od najbolj krutih resnic, pa še ta ni popolna, saj za nekatere smrt pride odločno prezgodaj, za druge pa prepozno. Nekje sem nekoč bral, da poeti in pošteni ljudje največkrat prehitro umrejo, medtem, ko vsi generali živijo odločno predolgo življenje. Tudi s tem se strinjam. Morda ob tem razmišljanju samo še skromen podatek, da za nami kaj hitro tudi spomini zbledijo in počasi tudi spomin na nekega človeka postane le še bleda lisa in končno še to liso veter časa izbriše. Vse lepe besede, ki jih je umrla človek izrekel, in vsa dela, ki jih je v življenju napravil, zabri-

čnem slogu, iz katerega se je dalo čuti veliko navezanost na Franko, povedal, da je Frankin televizijski film tudi prvo televizijsko delo Radia Trst A v zamejskem prostoru.

Do tod kronika, ki pa ne pove vsega, saj ne zmore prenesti globokega vtisa, ki ga je na vse v Doberdobo naredila predstavitev knjige in njenega televizijskega filma. Rekel sem že, da se nas je trlo in ko sem gledal krog sebe, sem videl zelo veliko ljudi, za katere nisem vedel, da so bili na Franko navezani. Že res, da je Franke Ferletič imela tako delo, ki te nujno pripelje v stik z ljudmi, že res, da je imela značaj, ki je bil izredno plemenit, že res, da je Franke imela dobre oči in je znala za vsakogar najti trenutek časa tudi takrat, ko ga po vseh praviilih ne bi smela imeti, že res, da je imela veliko potrpljenja z vsakim in ni bila niti enkrat samkrat živčna, vedno je dajala vtis človeka, ki se zaveda pomembnosti sogovornika, vse to in še več je res, pa vseeno! Vseeno kaj? Vseeno lahko rečemo, da je imela Franke veliko več, pozabili smo povedati, da je bila izredna delavka, strašno je garala in strašno skrbno je vsako stvar, ki si jo je zadala, tudi opravila.

Imel sem srečo, kot veliko drugih, da sem jo spoznal, in zato vem, kako je bila skrbna in kako temeljito se je na vsako stvar pripravila in mi je obnem vedno pravila: »Ko bi vsaj malo več časa imela!« Ljudje Frankinega kova niso nastopači in hvalabogu, da jih je nekaj v naši sredini, svoje delo opravljajo dan za dnem v tišini in največkrat so za svoje delo le deležni kritik, na pohvale že tako vsi pozabljamo. Pravijo, da je ljubezen in dobrota tudi, da sta ti dve plemeniti lastnosti, ki človeka najbolj delata človeka, tihi in si ne delata reklame. To bi se za Franko še toliko bolj moralo reči, ker je vedno vse delala zelo tiho, nikdar je nisi videl v ospredju, še fotografirati se ni marala. Delala pa je imenitno in zato je prav, da so se je pri društvu Hrast spomnili z izdajo knjige, ki je samo majhen doprinos Frankinega velikega dela k zamejski stvarnosti; je pa sedaj vsaj otipljiv dokument o njenem delu, ki ga velika večina od nas ni poznala, ki so ga poznali samo vaščani iz Doberdoba in vsi drugi nismo vedeli zanj. To so tista dela, za katera se domala nihče ne zmeni, a so za našo slovensko skupnost v Italiji še kako pomembna. To je tisto tiho delo malih ljudi, ki ga je tudi Lučana Budal v uvodu v knjigo zelo pametno omenila.

Spet bom šel med stare Latince, ki so rekli, da je majhno pač majhno, toda v malem ostati zvest, da je zelo veliko. Prav tu vidim veličino Frankinega dela, ki je zaradi prezgodnje smrti jasno ostalo nedokončano in neizpovedano, a se poštenemu in skrbnemu človeku vseeno kaže v vsej svoji veličini.

Jurij Paljk

V cerkvi na Peči na Goriškem so pred božičem blagoslovili novi zvon. Ulili so ga, ker je strela pred meseci poškodovala starega. Na sliki: msgr. Franc Močnik blagoslavlja zvon (foto S.R.)

V Naborjetu predstavili že šesto knjigo župnika Marija Garjupa

V Naborjetu v Kanalski dolini so v takoimenovani »beneški palači« predstavili že šesto knjigo ukljanskega župnika Marija Garjupa o domačih krajih, ljudeh in dogodkih. Knjiga ima naslov »Kanalska dolina med dvema svetovnjima vojnama« in obravnava dobo fašizma. O avtorju in njegovem delu so na predstavitvi spregovorili župan De Marchi, predstavnik krajevne Gorske skupnosti Božo Zuanela kot predstavnik družbe Dom, ki je knjigo tudi izdala, posl. Danilo Bertoli, sošolec župnika Garjupa msgr. Marino Hvalica in predsednica SSO Marija Ferletič. Daljši in tehtnejši govor sta imela msgr. Hvalica in posl. Bertoli. Slednji je govoril o vedno aktualnem vprašanju mirnega in konstruktivnega sožitja med raznimi etnično-jezikovnimi skupnostmi, ki živijo v Kanalski dolini. Poudaril je, da bi nihče ne mogel mirno živeti v tej dolini, če bi skušal asimilirati soseda, ki pripada drugi narodnosti. Problem jezikovnih in narodnostnih manjšin moramo reševati vsi skupaj in to v pluralističnem, konstruktivnem in evropskem smislu. Njegovo misel je nadaljeval in še poglobil msgr. Hvalica, ki je zaključil z besedami: »Nemogoče je živeti skupaj in se obenem ignorirati. Obojestransko se moramo obogatiti, v svobodni družbi in v sposobnosti osebnega družbenega srečevanja moramo vseskozi imeti pozitiven odnos do človeka, ki je ob nas in z nami živi skupno življenje.«

Župnik Marij Garjup se je v slovenskem in italijanskem jeziku zahvalil številnim prisotnim in zaželel, da bi bilo v Kanalski dolini takih večerov še veliko. Povedal je, da so v njegovi knjigi objav-

ljeni predvsem dokumenti fašistične dobe. S svojimi pripombami, je še dejal, ni hotel nikomur vsiljevati svojih misli. Sodbo o zbranem gradivu naj si ustvari bralec sam.

Večer je bil lep in prijeten, poleg tega pa je imel še poseben pomen: bil je namreč še ena postaja na poti iskanja skupnega in prijateljskega sosodstva vseh jezikovnih skupnosti, ki danes bogatijo to dolino pod sv. Višarjami.

Naslovnica najnovejše Garjupove knjige

Na srečanju smo tudi izvedeli, da pripravlja delavni župnik Marij Garjup novo knjigo. Tokrat jo bo posvetil rudnikom v Kanalski dolini. Upajmo, da bo avtor knjigo prav kmalu dokončal in da mu bodo krajevne oblasti in ustanove priskočile s finančnega vidika na pomoč. To je naša iskrena želja, saj take knjige med drugim odkrivajo avtohtonost slovenskega prebivalstva, ki v tej čudoviti dolini živi in dela še stoletja.

Drago Štoka

Franke Ferletič

še veter časa. Tega so se zavedali tudi stari Rimljani, ko so rekli, da besede letijo, napisane besede pa da ostanejo.

Tega sem se spomnil, ko sem v petek, 17. decembra, v Doberdobo stal z ženo in otrokom na vhodnih vratih v doberdobsko župnijsko dvorano. V dvorani je bilo neverjetno veliko ljudi, na odru je bila prof. Lučana Budal in predstavljala knjižno izdajo iz literarne zapuščine Franke Ferletič. Na vhodnih vratih se nas je drenjalo veliko, nekateri ljudje pa niti v dvorano niso mogli, ker je bila že preveč polna. O knjigi naj le rečem, da je zbirka dramskih tekstov za otroke. Če je beseda dramski malce pretežka, naj takoj dodam, da je Franke Ferletič napisala veliko gledaliških besedil za otroke, ki so jih potem predstavili na odru ob miklavževanjih in božičnicah. Lepo izdajo je za tisk pripravila Lučana Budal, ki je bila Frankina prijateljica in njena sošolka od vrtca pa vse do diplome na univerzi. Na predstavitvi knjige »Igrarija čarovnja« je o Franki spregovoril še njen stanovski kolega in prijatelj Igor Tuta, ki je predstavil Frankin film »Oj Doberdoba«. Ta je nastal po lepljenki »Naša mala pravljica«, ki jo je Franke pripravila za srečanje šol, poimenovanih po Prežihovem Vorancu. Tuta je v zelo lepem in predvsem zelo pragmati-

Pred predstavitevijo najnovejše knjige R. Dolharja »Stezice«

Spominski, planinski in »kraški« zapisi

Tik pred božičem je bilo natisnjeno najnovejše delo dr. Rafka Dolharja z naslovom »Stezice«, ki ga je izdala tržaška založba Mladika. Po vrsti je to že 10. avtorjeva knjiga. Prva je izšla prav tako v božičnem času pred 28 leti. Priljubljena tematika avtorja je opisovanje narave, predvsem planin in kraške pokrajine. Tudi »Stezice« nam govorijo o tem. Knjigo bodo v kratkem predstavili v Trstu.

Kmalu bo tudi Vaše najnovejše delo na knjižnih policah. Za kakšne vrste knjige gre, kaj v njej opisujete in koliko časa je nastajala?

»Stezice« je knjiga krajinsko in zgodovinsko obarvanih črtic. Nekaj je med njimi spominskih, nekaj pa planinskih in »kraških« zapisov. Gre za tekste, ki so se mi nabrali v predalu v zadnjih letih in so bili že obdelani in pripravljeni za objavo. Nekateri črtice segajo daleč nazaj v preteklost, druge pa so sodobnejše.

V večini Vaših knjig ste se posvetili predvsem opisovanju narave. Kaj Vas je v teh skoraj treh desetletjih, kar se ukvarjate s pisanjem, vodilo pri izbiri tematike?

Predvsem ugotovitev, da naši ljudje svojo deželo slabo poznajo. Ko je izšla moja knjiga »Kraški sprehodi« sem po odmevih videl, da so bralci moje delo zelo pozitivno sprejeli. Marsikdo mi je rekel, da je vesel, ker sem ga v svoji knjigi opozoril na stvari, ki jih sam doslej na Krasu ni opazil...

Katera od desetih knjig, ki ste jih doslej izdali, Vam osebno največ pomeni?

Največ mi, mislim, pomeni prva knjiga, ki je izšla leta 1965 z naslovom »Pot v planine«, ker je bil to začetek moje literarne (z malo začetnico) poti in mojega upodabljanja doživetij v gorah, ki so mi najbolj pri srcu,

v Julijcih. To delo je bilo tudi oddolžitve moji ožji domovini.

Čeprav ste se domala vse življenje ukvarjali s politiko, ste o tem doslej napisali samo eno knjigo...

Res je. Napisal sem knjigo le o svojem najbolj aktivnem političnem obdobju, iz katerega sem imel tudi največ podatkov. Največ sem si namreč zapisoval v 70. letih. Gradiva pa imam še veliko in zato načrtujem, da bi o naši polpretekli zgodovini napisal še eno knjigo. Dela se bom lotil takoj, ko mi bo čas to dovolil.

Vaša dela so opremljena s slikami, ki ste jih posneli sami. Od kod Vaše navdušenje za fotografijo?

Fotografirati sem začel že kot otrok pod vplivom očeta, ki je bil tudi sam ljubitelj gora. Zame fotografija ni samo spomin ali preprosto ilustracija, pač pa je veliko več, saj me stimulira, da tudi sam natančneje opazujem okolje. Sploh pa sem prepričan, da podoba pove več kot sto besed, zato sem v knjigah svoje besede vedno skušal dopolniti s sliko. Če bi fotografije za moje zapise napravil nekdo drug, ne bi mogel natančno zajeti vseh mojih občutkov.

(hj)

Razstava ikon in jaslic na Opčinah

Do 6. januarja je bila v župnijski cerkvi na Opčinah na ogled razstava ikon in jaslic, ki so jih izdelali slovenski in italijanski otroci. Zamisel za to je dal openski župnik Zvone Štrubelj. Slovenski srednješolci so pod mentorstvom prof. Ani Tretjak izdelali nad 120 ikon. S koristnimi nasveti jim je priskočila na pomoč Silva Bogatec, obrtniška umetniška ustvarjalka. Učenci so poleg tega izdelali tudi nekaj zanimivih in povsem originalnih načrtov za jaslice. Izdelki so bili na prodaj, izkupiček pa bo za dobrodelne namene.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Ronald Harwood
GARDEROBER
Režija Vinko Möderndorfer

V soboto, 8. t.m., ob 20.30
IZVEN ABONMAJA
v ponedeljek, 10. t.m., ob 16.00
ABONMA RED H

Janko Jež

(1)

Santin in Marin pobratima

(Dopisovanje med katoliškim nadškofom in voltairjanskim svobodomislecem)

Ravnatelj Josip Pečenko mi je v začetku tega leta dejal, naj preberem knjigo z življenjepisom pokojnega tržaškega škofa Antona Santina, ki jo je napisal znani tržaški publicist in kulturni delavec Guido Botteri in ki jo je lani izdala Založba Studio Tesi v Trstu kot osmi snopič svoje zbirke Civiltà della memoria.

V Novem listu z dne 14. februarja 1993 sem namreč napisal svoje spomine na že pokojnega gradeškega pesnika Biagia Marina. Večkrat sva se sestala na prijateljskem razgovoru na njegovem tržaškem bivališču, včasih pa tudi v njegovi rojstni hiši v Gradežu. Pogovor je nekoč nanesel na njegovega sina Falca. Pokazal mi je njegovo sliko, kot oficirja alpincev, ki je visela nad pisalno mizo, ob kateri sva sedela. Falco je bil ob izbruhu druge svetovne vojne mobiliziran in poslan z italijansko okupacijsko vojsko v Slovenijo, kjer je v boju proti slovenskim partizanom padel. Pogled na Falcovo sliko je Marina strašno prizadel. Bil je skrušen. Dejal je: »To je Falco, moj sin edinec. Padel je v Sloveniji v boju za življenje in smrt s slovenskim partizanom. Oba sta umrla. Ko se klanjam spominu svojega sina, se obenem klanjam tudi spominu slovenskega partizana, ki mi je sina ubil. Moj sin tam gori ni imel prav nič iskati!«

Že v Novem listu sem napisal, da me je Marinov izbruh žalosti presunil. Imel je rosne oči in je bil vidno potr. Nikdar ne bom pozabil tega trenutka. Slišal sem besede, s katerimi mi je Marin povedal mnogo več kot vsi Italijani, ki so kdajkoli pisali o Slovencih.

Božični koncert v goriški stolnici

Kot vsako leto je tudi za letošnji konec leta Združenje cerkvenih pevskih zborov v Gorici priredilo koncert božičnih pesmi v goriški stolnici. Koncerti segajo že v petdeseta leta, ko jih je začel pokojni prof. Mirko Filej, obnovitelj povojnega slovenskega kulturnega, posebej glasbenega in zborovskega delovanja med goriškimi Slovenci. Na sedanjem koncertu, ki je bil na Štefanovo, so nastopili štirje pevski zbori, in sicer mešani zbor iz Podgore (dirigent Mirko Špacapan), moški zbor Mirko Filej (dir. Zdravko Klanjšček), moški zbor Štmaver (dir. Gabrijel Devetak) in mešani zbor Rupa-Peč (dir. Zdravko Klanjšček). Spored je napovedoval Jan Leopoli.

Za uvod je bila na sporedu recitacija pesmi Ljubke Šorli Počiva Bettehem, ki je primerno uvedla v božično atmosfero. Nato je spregovoril solkanski dekan Vinko Paljk, ki je narezal nekaj lepih božičnih misli, posebej povezanih z glasbo in božično pesmijo sploh. Po koncertu zborov so bile še pete litanije z božičnimi odpevi Brede Šček, zahvalna pesem in blagoslov. Koncerta se je — kot navadno — udeležilo prav lepo število ljudi.

Posamezni zbori so izvajali skladbe Hribarja, Cudermana, Sattnerja, Riharja, Cveka, Kalingerja, Vodopivca, Belarja, Tomca, Zupana in Vrabca. Pri orglah sta posamezne pevske skupine spremljali Lojzka Bratuž in Valentina Longo. — Kot razvidno, je šlo v glavnem za dela naše zborovske zakladnice, od starejših avtorjev mimo polpretekle dobe do našega časa. Iz vseh teh pesmi diha pravi božični duh, ki s svojo skrivnostno in čarobno mehko lepo ožarja srca poslušalcev.

a.b.

Pečenko je k temu pripomnil, da bi mi verjetno marsikdo lahko oporekal, da bi Marin kaj takega res rekel. Tudi on sam ne bi mogel pričakovati od tržaškega Italijana, ki je bil znan kot nacionalist in med vojno in neposredno po njej kot član italijanskega odporiškega gibanja v Trstu. Lahko še enkrat potrdim, da mi je Biagio Martin res tako govoril o svojem sinu Falcu. Kmalu nato mi je ravnatelj Pečenko telefoniral in sporočil, da imam res srečo, kajti v Botterijevi knjigi s Santinovim življenjepisom je večkrat omenjena tragična smrt Marinovega sina Falca v borbi proti slovenskim partizanom. Botteri je namreč Santinovemu življenjepisom dodal poglavje o »škofovem pismenem razgovoru z Marinom«. Iz tega neizpodbitno izhaja, da je gradeški narečni pesnik in pisatelj tudi v razgovoru z menoj v letih 1960 do 1962 to brez ovinkov povedal. Čeprav je bil italijanski nacionalist, je obsojal krivični in zlohotni zahrbtni napad fašistične vojske na Slovenijo, kajti nedolžna žrtev tega napada je bil tudi njegov sin Falco, »ki tam gori, ni imel prav nič iskati«.

Vse te in takšne salonske klepetulje so povzročile iztreženje med našimi italijanskimi someščani. Prišlo je do delitve duhov, ki je privedla do tega, da so na terenu začeli vedno bolj pridobivati na ugledu možje, vredni tega imena, ki so ugotovili, da Trst drvi v prepad, da nova vojna Trst lahko samo dokončno upropasti. Vstali so in pogumno sprejeli ponujeno roko Slovencev, ki so vedno verjeli v razplet takšnega medsebojnega razumevanja v smislu nujnega in koristnega sožitja med tu živječima narodnostima, ki že nad tisoč let tlačita isto zemljo, dihata isti zrak in se borita s sunkovito burjo, ki ju ni mogla streti. Slovenci in Italijani se v Trstu ne poznamo. Ven moramo vsak iz svojega geta! Konec naj bo nerazumljivega boja iz bolj ali manj utrjenih okopov in s puščicami stalno naperjenih drug proti drugemu.

Giuseppe Prezzolini, urednik florentinske literarne revije **La Voce**, je Scipija Slataperja, ki je tožil nad nerazumevanjem med tržaškimi Slovenci in Ita-

Nastanek in razvoj »ekonomike izobraževanja« in njen pomen za izobraževanje odraslih

Pred kratkim je izšla pri založbi Moderna organizacija v Kranju revija Organizacija in kadri št. 7-8/93. V njej zasledimo nekaj zanimivih prispevkov o poslovnih politikah in strateškem vodenju kakor tudi oris podjetniškega tveganja. Slednje je prikazal Ivan Hari in pripomnil, da je zmotno prepričanje, da tveganje zavira gospodarsko aktivnost. Obvladljiva stopnja negotovosti včasih zelo motivira potencialnega podjetnika. Avtor je mnenja, da uresničljiv izziv mobilizira podjetniško energijo in optimizem; tveganje, ki omogoča dobiček, predstavlja motor družbeno-ekonomskega razvoja. Tveganja zmanjšujemo s pridobivanjem informacij in tržno usmerjenimi proizvodi.

Več avtorjev je v zadnji številki te revije razmišljalo o strategiji testiranja programske opreme, o računalniško podprtem načrtovanju optimalnega transporta blaga v trgovini ter o uporabi informacijske tehnologije pri študiju in delu na vidu prizadetih. Za

marsikoga bo zanimiv prispevek o globalnem in kadrovskem managementu v zavarovalništvu.

Dr. Jurij Jug pa je prispeval zelo zanimiv in izviren prispevek o Nastanku in razvoju »ekonomike izobraževanja« in o njenem pomenu za izobraževanje odraslih. Postalo je namreč jasno, da ekonomika izobraževanja kot del ekonomske znanosti ne more več nadomestiti planiranja izobraževanja v okviru relativno samostojne znanosti o vzgoji in izobraževanju. Avtor poudarja, da si bodo morale vse družbene vede, predvsem pa pedagogika in andragogika, ponovno zastaviti vprašanje o pomenu in vlogi izobrazbe v sedanjem in prihodnjem času. Prav Fakulteta za organizacijske vede v Kranju je ena tistih, ki v zadnjem obdobju veliko prispevajo k oblikovanju — šolanju strokovnih kadrov, med drugim tudi kadrov za računalništvo, poslovno politiko, kadrovskega managementa, organizacijo marketinga itd.

dGD

Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu

vabi na

BOŽIČNI KONCERT

ki bo v nedeljo, 9. januarja, ob 16. uri v stolnici sv. Justa v Trstu.

Pel bo združeni tržaški moški zbor pod vodstvom Aleksandre Pertot.

Za nove naročnike Mladike!

Za leto 1994 ponuja MLADIKA novim naročnikom posebno darilo.

Vsem tistim, ki se bodo v januarju prvič naročili na revijo in vplačali naročnino, bomo poslali v dar knjigo Rafka Dolharja »Steze« ali po izbiri kako drugo izdajo založbe Mladika.

Pohitite! Čas je do 31. januarja.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Helmut Peschina BOŠ ŽE VIDELA monodrama

Igra Mira Sardoč
Režija Jože Babič

V torek, 11. t.m., ob 20.30
ABONMA RED I

v sredo, 12. t.m., ob 16.00
ABONMA RED G

Pokrajinski kongres Slovenske skupnosti

V kinodvorani v Bazovici bo v soboto, 15. t.m., drugi del tržaškega pokrajinskega kongresa Slovenske skupnosti. Na dnevnem redu je med drugim izvolitev novih strankinih organov in delegatov za deželni kongres. Začetek ob 15.30

Sponka za trte - nov način za privezovanje trt

Med mlajše primorske inovatorje lahko prištevamo tudi ustvarjalca Simona in Zorana Žnidarčič, ki sta ustanovila podjetje Simzor v Grgarju.

Med njihovimi pomembnejšimi proizvodi je tudi plastična sponka za trte. To je nov in razmeroma enostaven izdelek, ki nadomešča klasično »beko«, ki se je svojčas uporabljala v vinogradništvu za privezovanje vinske trte (šparonov) na žice.

Inovatorja sta pregledala vse dosedaj znane podobne izdelke in tehnologije vezanja in prišla do nove rešitve in tehnologije vezanja s pomočjo na novo oblikovane sponke za trte, ki je izdelana v enem kosu in se oblikovno bistveno razlikuje od znanih tonamenskih izdelkov. Z uporabo nove sponke za trte dosežemo razmeroma veliko produktivnost in kakovostno delo.

To sponko je možno uporabljati tudi v sadjarstvu in celo v cvetličarstvu, na primer pri vezanju vrtnic na žice in podobno. Zaradi elastičnosti omenjenega proizvoda ne poškodujemo trte ali drugih rastlin. Zlasti pri povezovanju šparonov (vinske trte) bo rastlina celo leto ostala na vnaprej določenem in zaželenem mestu in se bo normalno razvijala.

Podjetje Simzor je zavarovalo izdelek v obliki modelne prijave pri slovenskem Uradu za varstvo industrijske lastnine v Ljubljani. Pred osamosvojitvijo Slovenije je bilo potrebno modelne, patentne in druge prijave pošiljati na Zvezni zavod za patente v Beograd. Sedaj je to olajšano, poenostavljeno in bližje.

Po najnovejših informacijah sta mlada podjetnika že dobila več naročil v domovini in tujini. Dejstvo, da lahko slovenski inovator razvije, proizvede, proda in izvozi na zahtevne zahodnoevropske trge tak izdelek, je ne samo hvalevredno, ampak predstavlja tudi pravi način za hitrejšo vključevanje slovenskega gospodarstva v mednarodne tokove.

dr. Gabrijel Devetak

ELEKTRIČNE
NAPELJAVE

Paolo
Pavletič

BORŠT 29
TEL. 040/228782

ČESTITAMO!

Decembra je Olga Ban iz Trsta praznovala svoj 80. rojstni dan. Ob visokem življenjskem jubileju ji pri srčno čestitamo in želimo, da bi tudi v bodoče ohranila vedrino, pogum in optimizem, ki so jo doslej ohranjali mlado.

* * *

Ob rojstnem dnevu iskreno čestitamo prijatelju in sodelavcu Ivu Jevnikarju ter mu v prihodnje želimo še veliko uspehov in zadovoljstva na vseh področjih.

Uredništvo in uprava
Novega lista

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Član Združenje periodičnega tiska v Italiji

lijani, zavrnil, češ da zaman toži nad tem, kajti ta pojav je odvisen od dejstva, ki ga Prezzolini slikovito dojema, češ da tržaški Italijani po tolikih letih sožitja sploh ne poznajo slovenskih someščanov, medtem ko Slovenci dobro vedo, kaj hočejo in mislijo Italijani, ker jih razumejo, ker znajo njihov jezik, kar je zanje velika prednost, ki je Italijani dovolj ne cenijo.

Dopisovanje med Santinom in Marinom se je začelo leta 1950. Tedaj je Marin objavil pisma in druge spise s fronte, ki jih je napisal sin Falco. Ta je padel julija 1943. Naslov knjige je **Traccia sul mare**.

V prvem pismu Antonu Santinu ga Marin prosi, naj mu pove svoje mnenje o delu in osebi pokojnega Falca. Marin pravi, da je Falco padel z mučno zavestjo, da mora umreti, ne da bi pustil za sabo kakšno sled. On pa, ki je dedič te sinove muke, mora vedeti, ali njegov glas lahko še vedno živi v naših dušah in ali je njegova sled še vedno »spoznavna«.

Santin je takoj odgovoril in tako se je med obema začelo dopisovanje, ki je trajalo do škofove smrti marca 1981. Vsebinsko tega pisma spoznamo iz Marinovega odgovora. Pesnika je prizadela in užalostila Santinova opazka, da ja Falcu zmanjkala ljubezen do Boga, zato pripominja, da to ni res, kajti on dobro ve, da živi njegov sin v božji slavi. Nato se sklicuje na škofov odstavek v pismu, kjer je priznanje, da je Falco občutil življenje kot poslan-

stvo, ki ga je treba izpolniti. In kadar je sodil, da stoji pod vrhom, na katerega se je treba povzpeti, se je srčno in pogumno napolnil proti vrhu, pripravljen, da se daruje in žrtvuje. Marin si dovoljuje glösirati to Santinovo priznanje z besedami iz evangelija: »Vprašajte in dali vam bodo, potrkaite in vam bodo odprli, kajti kdor vpraša, dobi, in kdor išče, ta najde in vsakomur bo odprto, če potrka.«

Torej zdaj ni dvoma — nadaljuje dobesedno Marin, da je to svojski trenutek etike spričo milosti. Kdor je vse življenje živel kot Falco v tolikšnem pretresu vesti, v tolikšnem hrepenenju, da bi bil enovita osebnost, in da je bil zvest dolžnosti do skrajnega žrtvovanja, je brez dvoma vreden, da ga imamo, kot lepo pravijo Nemci — *ziskalca Boga* (»Gottessucher«), jaz pa dodajam, da ga moramo imeti za nekoga, ki je Boga našel (»Gottesfinder«).

Dopisovanje, ki se je nadaljevalo, dokazuje, kako sta se oba spoštovala. Marin je škofa nazival »monsignore«, škof pa mu je pravil »professore«. To spoštovanje se je stopnjevalo do globokega in prisrčnega prijateljstva, ki ga je Santin z intelektualne ravni prav posebno gojil, kot pravi Botteri. Oba se bosta nazivala »Dragi prijatelj« ali »Dragi prijatelj in brat« z Marinove strani, s škofove pa »Dragi prijatelj in bližnjik«.

(dalje prihodnjič)